

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת עקב תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 446

בני אמונים

פני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אל תהי מצות עניית אמן קלה בעיניכם

פרשתנו "והיה עקב תשמעו" פותחת ואף נקראת על שמו של אותו מצוות שחז"ל מגדירים אותו כ"מצוות שאדם דש בעקביו", כאשר התורה מבטיחה למקיימיהן שכר רב, כפי שמפורט בהמשך הפסוקים. הלמוד מפרשה זו הוא הדגש והשכר המיוחד שנותנת התורה לאלו המוקירים ומקיימים דוקא את המצוות הקלות. נראה שעקר חשיבותן של אותן מצוות הוא דוקא בשל כך שיש המזלזלים בהן והופכים אותן בטעות לכביכול 'קלות'.

נקל לשער אל מה דברי מכוננים. אנו רבים לדבר במסגרת זו על המצוה היסודית כל כך: עניית אמן. באופן כללי עומדת היא לצערנו בהגדרת "מצוות שאדם דש בעקביו". מלבד מה שלכל אדם יש אי אלו מצוות שקלות הן בעיניו, אך היחס הקל למצוה עניית אמן הוא ממש נחלת רבים, וקבל.

ברוך השם איכשר דרא ונתן להצביע על שפור רב ומודעות חזקה של הצבור לגדל חשיבות מעלת אמן. בחסדי ה' זכינו שתהיה לנו יד וחלק בהתעוררות הרבה בנושא זה בשנים האחרונות, ועוד היד נטויה בעזרת ה'. אך עדין כואב הלב על פי יחסית מצוה זו מנחת בקרו זוית.

נתן ללמד זכות כי הדבר נובע מדגמה אישית שלילית, שאותה חווה כל אחד מאתנו בראותו לא פעם אנשים שהיו בעיניו משא להערכה, מברכים בחפזון, כשהם ממחרים לשאר עסוקיהם והאמן נדחקה לה לקרו זוית.

בכלל, הקלות הרבה שבה נתן לקיים מצוה זו, פעמים רבות ביום, עלולה לגרם לעתים לתחושה של שבע, של 'יש ברוח' ולא מספיק חשים ומרגישים בחשיבות העצומה והאדירה של כל אמן בפני עצמה.

אולי דוקא את זה נתן לרמז במלות הפסוק: "והיה עקב תשמעו" - שמעו נא היטב את הברכות הנאמרות בסביבתכם וענו אחריהן אמן. אל תהי עניית אמן קלה בעיניכם חלילה, אדרבה יקרו והחשיבו מצוה זו.

הפתגם השגור בפי העם: "דעת בעלי בתים - הפך דעת תורה" מקבל משמעות מיוחדת בנוגע למצוה זו. שכן בעוד עניית אמן נחשבת כ'קלה' בקרב המון העם, חכמים נתנו לה משקל רב, אף יותר משנתנו למצוות אחרות, עד שאמרו (דברים רבה ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים".

יתכן אף שלשון מבלגת זו נאמרה כמשקל נגד לך שבעיני בני אדם נחשבת מצוה זו כמצוה קלה, כפיכחול מגלים לנו חז"ל שמה שעלול להיות קל בעינינו, אין גדול ממנו לפני המקום.

בשבת זו מפנית הקריאה לכל אחד ואחד מאתנו: היו 'שומרי אמונים' והשפיעו בכל בקר לבית הכנסת כדי לקיים 'תשמעו' ברכות השחר מפי המתפללים ולענות אחריהן אמן, ובכך תזכו שיתקיימו בכם הברכות המפלאות שנאמרו בפרשתנו: "ואהבה וברכה והרבה וברך פרי בטןך ופרי אדמתך... דגנך ותירשך ויצהרך שגרי אלפיך ועשתרת צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך... והסיר ה' ממך כל חלי..." אמן ואמן.

בקריאת "אמן תשמעו" ובברכת שבת שלום,

278 213 מחולקת

ברכת המזון במדבר - מדרבנן

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך" (ה' י)

בפתיחתו לספר דברים באר הרמב"ן שעל אף שכבר בסני הצטוו ישראל על המצוות קלו, המתין משה מלפרט את חלקו עד ספר דברים "כי אולי לא נהגו באותן המצוות רק בארץ... או מפני שאין תדירות, לא הזכירם רק בבנים נוחלי הארץ".

אלא שבנוגע למצוות ברכת המזון תמה הדב"ז (שו"ת, ח"ו ב"א קמג), מדוע המתין משה מלפרט עד חמש דברים, הלא היא אינה מן המצוות התלויות בארץ, ובדאי שאינה בגדר מצוה שאינה תדירה?

ת"ר רבי מאיר דן פולצקי בעל הפלי חמדה:

הסבה שלא הצטוו ישראל במצוות ברכת המזון עד לחמש דברים אינה מחמת אי שכיחותה, אלא משום שלא התחילו בה מן התורה עד לכניסתם לארץ. שהרי הדגשה התורה: "וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטבה אשר נתן לך" (ראה פנים יפות להלן יא ג). ואף שאמרו חכמים (ברכות מח ב): "משה תקן לישראל

ברכת האן בשעה שירד להם מן" - עוד בטרם נכנסו לארץ, מפל מקום הרי אדרבה לשון: "משה תקן לישראל", מורה שכל זמן שהיו במדבר לא עשו זאת אלא מכח תקנת משה, ורק בכניסתם לארץ התחילו בכך מן התורה (פלי חמדה פר' דברים).

עבודה שהלב משתוקק לקיימה

"והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" (יא א)

רש"י מביא את דברי חכמים (תענית ב א) שהצוו: "ולעבדו בכל לבבכם" מתחס לעבודת ה' באמצעות

התפלה, שהיא 'עבודה' הנעשית באמצעות פגנת הלב.

רבי בנימין דיסקין, רבה של הורדנא, הוסיף ובאר כי התפלה נקראת "עבודה שבלב", גם משום שהיא עבודה שהלב חומד וכוסף לעשותה. שכן בשונה מיתר המצוות, למצוות התפלה אנו זקוקים מצד עצמנו כדי לבקש באמצעותה על חיינו, ועם כל זאת אנו מקבלים עליה שכר. מעתה, כפי שעבד שאדונו נתן לו שכר על עצם העבדה שהוא בא לבקש את מזונותיו מונו, בודאי ישתוקק לעסק ב'עבודה' זו על פני שאר העבודות שהוא משעבד לעשות לאדונו, כך כל בעל לב מבין כוסף ומשתוקק בכל לבו לקיים את מצוות התפלה.

על פי יסוד זה באר בנו המהרי"ל דיסקין את השבחה הנאמר ביום הנוראים בפייט 'וכל מאמינים': "האזכר למזכיריו טובות זכרונות"; שבח מיוחד הוא לקדוש ברוך הוא שאזכר לטובה את אלו שאזכרים את הטובות שעשה עמם, אף שהם היו מחזיבים בכך מצד הדין (מהרי"ל דיסקין על התורה).

הקדוש ברוך הוא שואל 'מאתנו ברכות'

"ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו" (י יב-ג)

מדוע נקט הכתוב לשון "שאל מעמך" ולא 'דורש' או 'מצוה'?

באר הרבי ה'לב שמחה' מגור: כידוע דרשו חכמים (מנחות מג ב) כתוב זה כאלו נאמר בו: 'מאה ה' אלקיך שאל מעמך', ולמדו מקד סמוך לחיוב לברך מאה ברכות בכל יום. כנגד מאה ברכות אלו יש בשמים מאה שערי ברכה הנפתחים רק מכח אמירתן (פירוש התורה לראקאני תולדות). מאחר שהקדוש ברוך הוא חפץ להשפיע טובה לישראל, הרי הוא 'שואל' כלומר מבקש מישראל שיברכו מאה ברכות בכל יום, כדי שיוכל להשפיע להם מאה שערי ברכה (לב שמחה תולדות תשמ"ב).

המסר האחרון שהותיר המשורר

לבו הביע בשיר מיוחד שכתב לזכר הרבי - "הצדיק ממוז'יץ" שמו. הוא תאר את דמותו הטמירה בשיר מחרוז, אשר בין שורותיו חצב מלבו את רשמיו מעבודת התפלה של הרבי: "כשהייתי שומע את קולו של האדמו"ר אומר 'איזהו מקומן של זבחים' הייתי רואה את זבחי אושוויץ געקזים".

בשנים שחלפו מאז, הלך המשורר והזדקן, ודמותו נשפחה מלב. בשנת תשנ"ב נקלע הרב נתן קורמלובסקי, מנכבדי חסידי מוז'יץ, למחלקה הסעודית שבבית החולים 'איכילוב' בתל אביב, והנה הבחין על אחת המטות בדמות מפרת. היה זה לא אחר מאותו משורר נודע, שהזקנה נתנה בו היטב את אותותיה.

רבי נתן שהכירו מהשבטות שבהן התפללו יחדו בבית הכנסת, נגש אליו והתעניין בחביבות בשלומו. הזקן שמח עד מאד לראותו והתעניין גם הוא בשלום חסידי מוז'יץ ובמתרחש בבית הכנסת. במשך זמן ממושך שוחחו השנים, ולקראת פרוצדס תפיש הזקן את ידו של רבי נתן ובקש להטיל עליו שליחות:

"אני מבקש מך שתגיש לרבי ממוז'יץ ה'נחלת דו', בנו של הרבי האמרי אש', ותספר לו שחזרתי בתשובה שלמה". רבי נתן הנרגש הנהן בראשו בהסכמה ופנה לצאת, תוף כדי שהוא שומע מאחוריו את הזקן שב ומדגיש בהטעמה: "בתשובה שלמה..."

כמה ימים לאחר שבצע רבי נתן את שליחותו, צלצל הטלפון בביתו, ומעבר לקו נשמע קול בתו של המשורר: "האם אתה הוא זה שבקרת אצל אבא לפני כמה ימים?" שאלה, ורבי נתן אשר. "דע לך", אמרה הבת לאחר שהוא פרט באזניה את תכו שיחתו עם אביה, "שכאשר הגעת אליו היה זה לאחר תקופה ארוכה שבה שכב דומם במטותו מבלי שהוציא הגה מפיו. לאחר שהלכת שוב והתעטף בשתיקתו, ואמש הוא נפטר לבית עולמו".

רבי נתן שהרהר בדברים לא יכול היה שלא להתפעל. מבין כל המסרים שיצאו מקלמוסו של המשורר והוגה הדעות הנודע במהלך ימי חייו, המסר האחרון שבחר להותיר בעולם היה "שבתי בתשובה שלמה".

לבו החם ותפלתו היוקדת של הרבי הצליחו להמס אף את הקשה שבנשמות, והיא שבה, טהורה ומזככת, לבית עולמה.

ספור לשבת ח"ח עמ' 387

טוב לי כאן!" לקראת סיום התפלה פנה הקשיש והלך לדרכו.

בשבת הבאה שב ונשנה המחזה. בעצומה של התפלה נראו מבעד לחלון פניו של הקשיש, כשהפעם היו שערותיו הארוכות עטורות במטפחת בד קטנה ששמשה במקום כפה. גם הפעם הזמן להכנס פנימה, אולם סרב בתקף.

כך היה במשך כמה שבועות. בכל שבת היה הקשיש מגיע באמצע התפלה ומתבונן מבעד לחלון, מזמן להכנס ומסרב בתקף, עד שבאחת השבטות הצליח להתגבר על הבושה, נכנס והתישב סמוך לפתח.

המתפללים נסו להציע לו טלית וסדור, אך הוא סרב. גם בשבטות הבאות היה נכנס לבית הכנסת ומתישב ליד הפתח, כאשר מתחלת התפלה ועד לסיימה הוא תולה את עיניו ברבי השקוע בעבודת תפלתו, ומפעם לפעם אף מצטרף בשקט לשירה ולזמרה.

לאחר כמה שבועות עשה הקשיש צעד נוסף, והסכים לעטות טלית. כעת, לאחר שטר מעליו מחסום הבושה הוא התקדם מעט יותר אל קדמת בית הכנסת, אולם עדין סרב לקבל לידי סדור או חמש.

התקדמותו היתה אטית אך רציפה. משבת לשבת הוא נקשר יותר ויותר לרבי ולחסידי, ברכם בשבת שלום והתעניין בחייהם, ולבסוף היה ממש לחלק בלתי נפרד מבאי בית הכנסת.

כעת כבר ידעו הרבי והמתפללים מיהו האיש ומהו שיחו, ובהנכחם באמתות פגנותיו הם השתדלו לקרבו ככל הניתן. הרבי האמרי אש' נהג להשכים לבוא לבית הכנסת לפני התפלה ולומר את ברכות השחר בפני כמה מהמתפללים שענו אחריו אמן, וגם יחיאל שהשכים קום היה אחד מהם.

התקרבותו לרבי הגיעה לשיאה בשמחת תורה, בהקפה הנודעת שבה נהג הרבי לרקוד לבדו. תוף כדי רקוד הבחין הרבי במשורר הקשיש המתבונן בו ברכוז, ובלא אמר ודברים הוא נגש אליו, חבקו בהם ויצא עמו ברקוד נלהב, כאשר מעיני המתפללים כלם זולגות דמעות התרגשות.

בד' באיר ה'תשד"מ הסתלק הרבי האמרי אש' לבית עולמו. בפטירתו חש יחיאל כמי שחרב עליו עולמו. את צערו והמית

בקר יום השבת בבית החסידים דחסידי מוז'יץ ברחוב דיזינגוף שבתל אביב. נעימת התפלה שנשמעה מפי החזן רתקה את כל המתפללים. רק מתי מעט מהם שמו לב לדמות חריגה הנבטת מבעד לחלון הפונה לרחוב ומתבוננת פנימה, מרתקת אף מרתקת.

איש מבין המתפללים לא הכיר את הקשיש גבה הקומה וארף השער אשר עמד מבחוץ והתבונן ברכוז בדמותו ההדורה של הרבי בעל האמרי אש' השקוע בתפלתו בקדמת

בשבת הבאה שב ונשנה המחזה. בעצומה של התפלה נראו מבעד לחלון פניו של הקשיש, כשהפעם היו שערותיו הארוכות עטורות במטפחת בד קטנה ששמשה במקום כפה. גם הפעם הזמן להכנס פנימה, אולם סרב בתקף.

בית הכנסת מוז'יץ בתל אביב

בית הכנסת. אלו היו מפירים אותו לבטח היו זוקפים גבותיהם בפליאה; היה זה אחד מגדולי המשוררים שגרו באותה העת בתל אביב.

שמו של אותו משורר היה יחיאל פרלמוטר, הוא נולד בעיר נשכזי כבן למשפחה שהתייחסה לאדמו"ר בית נשכזי. משפחתו נכחדה בשואה, והוא שהספיק לעלות לארץ היה לאחד מהמשוררים הנודעים בה.

לאחר כמה דקות שבהן התבונן ברכוז מבעד לחלון, הבחין בו אחד מהמתפללים. הוא יצא אליו והזמינו להכנס פנימה, אך נתקל בתגובה צוננת ומרתקת: "אין צרך."

עשה מדאורייתא. כמו כן יש ללמד מִפֶּה שְׁמִי שְׁשֹׁמֵעַ בְּרַכָּה מְדַאֲרֵיתָא וְלֹא עֵנָה אַחֲרֵיהּ אָמֵן, הרי הוא מתחייב בקרבן עולה כְּדִין מְבַטֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה.

מקור חובת עניית אמן

ג. חכמים למדו את החיוב לענות 'אמן' מדברי משה לישראל בפתיחת שירת האזינו (דברים לב ג): "כי שם ה' אקרא - הבו גדל לאלקינו", ופרשו שכוון אמר להם: "בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא בברכה - אתם הבו גדל בעניית אמן".

מקורות ובאורים:

לשון הגמרא (יומא לו א): "תניא, רבי אומר: 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו' - אמר להם משה לישראל: בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא, אתם הבו גדל". אמנם דברי הגמרא שם מוסבים על עניית ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בבית המקדש, ואולם בפרוש רש"י לברכות (כא א ד"ה כ"י) פרש את דברי הגמרא על עניית אמן, כי דין אחד לשניהם ('צידה לדרך' דברים לב ג). ב'ילקוט שמעוני' (האזינו רמז תתקמב) מובאת דרשה זו כדרךשה מיוחדת על עניית אמן: "ומנין שעונים אמן אחר המברך? תלמוד לומר: 'הבו גדל לאלקינו'".

זהירות יתרה בעניית 'אמן'

ד. צריך האדם להזהר מאד בעניית אמן, וכל המזלזל בעניית אמן ענשו גדול מאד. וצריך האדם להרבות בתשובה אפילו על פעם אחת שלא ענה אמן.

מקורות ובאורים:

אור הגשר' (לר"מ פאפירש, עמוד העבודה ז יח): 'חיי אדם' (כלל ו סעיף א). רבנו בחיי (שמות יד לא) כתב שעל המזלזל בעניית אמן נאמר הפסוק (שמואל א' ב ל): "ובזי יקלנו", וראה שם שהאריך בגדל ענשו של המזלזל בעניית אמן. מקור הדברים הוא בזהר הקדוש (וילף רפה ב). בספר 'דרך משה' (ליום יא) מספר שבגעת שלמד רבי מרדכי יפה בעל הלבושים אצל רבו רבי יצחק אבוהב, ארע שבגנו הקטן של רבי יצחק אמר ברכה ונתוודח חסר שימת לב לא ענה אחרי רבי מרדכי אמן. בתגובה נדהו הרב אבוהב והוכיחו על חמרת עוון ההפגעות מעניית אמן על ברכה. הוא אף הוסיף וספר לו כי כבר היה מעשה בדרות קודמים על חסיד שהתחייב מיתה משום שגמגע מלענות אמן על ברכת בגו. בספר 'שיח יצחק' (לר"א מני אב"ד חברון, שער האהבה) כותב בעקבות זאת: "מי הוא זה שיראה כל אלה ולא תסמר שערות גופו, וכארי יעמד על משמרתו משמרת הקדש שלא יאבד אפלו אמן אחד".

חובת עניית אמן על הברכות

א. כל השומע אדם מישראל המברך ברכה מפל הברכות בלון, אפילו אין בדעתו ליצאת בברכה זו ידי חובה - חייב לענות אחרי אמן.

מקורות ובאורים:

על פי לשון הרמב"ם (ברכות א ג) שהובאה להלכה בשלחן ערוך (או"ח רטו ב). מקור דברי הרמב"ם בלשון המשנה (ברכות נא ב): "ועונין אמן אחר ישראל המברך" (כסף משנה' שם). אף הרמ"א (או"ח קצח א) פסק: "כל הברכות שאדם שומע, חייב לענות אמן", ופרש המשנה ברוך' שם: "בין ברפת המצוות בין ברפת הנהנין", כלומר, שהחובה לענות אמן חלה אף על ברכות שהאדם אינו מחייב לברכו, כברכות הנהנין שכול האדם להמנע מאכילה ובכף לפטר את עצמו מחובתן (ראה שו"ת 'האליף לה שלמה' או"ח צה).

חובת 'אמן' בחובת ברכה

ב. יש הסוברים שגדר האמן הוא כגדר הברכה שעליה היא נענית; ברכות שחייב אמירתן הוא מן התורה, כברכת המזון, אף עניית אמן אחריהן היא מצווה מן התורה, ואלו ברכות שחייבן מדרבנן, אף עניית אמן אחריהן היא מצווה מדרבנן.

מקורות ובאורים:

במסכת ברכות (כא א) אמרו חכמים: "מנין לברכת התורה לפניך מן התורה, שנאמר: 'כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו'". ופרש רש"י (שם ד"ה כ"י): בטורם פתח משה בשירת האזינו הורה לישראל: "כי שם ה' אקרא" - באמירת 'ברכת התורה', אתם 'הבו גדל לאלקינו' - בעניית אמן אחריה. הרמב"ן (שכתח העשין מצוה טו) לומד מכוון שברכת התורה היא מצווה מן התורה ואף מונה אותה במנין המצוות שלו (וכן דעת ראשונים ופוסקים נוספים, ראה 'משנה ברורה' ריש סי' מז. וראה 'מגלת אסתר' (שם), שלדעת הרמב"ם הפסוק מובא כאסמכתא, והחייב לברך ברכת התורה אינו אלא מדרבנן). ה'צידה לדרך' (דברים לג ג) הסיק מכוון שלדעת הרמב"ן כשם שברכת התורה הנלמדת מן הפסוק 'כי שם ה' אקרא' היא מצוות עשה דאורייתא, אף עניית אמן על ברכת התורה הנלמדת מהמשך הכתוב: "הבו גדל לאלקינו" היא מצוות עשה מדאורייתא. ה'פרי מגדים' (תבת גמא' האזינו. וראה: משב"ז רטו ב; א"א שם ו) למד מכוון שגדר האמן שוה תמיד לגדר הברכה; על ברכה מדאורייתא מצוים אנו לענות אמן מן התורה, ואלו על ברכה מדרבנן מצוים אנו לענות אמן מדרבנן. נפקא מנה מכוון למי שעומדים לפני שני בני אדם; האחד מבקש לברך ברכה שחייבה מדאורייתא, ומשנהו - ברכה שחייבה רק מדרבנן, עליו להעדיף לשמע את המברך ברכה מדאורייתא, שכן בעניית 'אמן' אחריה יקים מצוות

אברך יקרי!

הצטרף למיזם 'דרך אמונה', החדר בקרב מתפללי בית המדרש את חשיבות אמירת ברכות השחר בקול ועניית אמן אחריהן, ותזכה לשפע טובה וברכה בזה ובבא.

בין המשתתפים במיזם תתקיים הגרלה על 6 מלגות בסך \$ 500 כל אחת.

הצטרפותך למיזם 'דרך אמונה' תזכה לצבור תשעים אמינים ביום, ובכך תזכה להמנות על הראויים להקרא: "גוי צדיק שמר אמינים".

מוקד 'דרך אמונה'

03-91-7-91-91

ההגרלה תתקיים א"י ביום שלישי ג' באילול תשפ"ב. האזנים יקבלו הודעה ושמותיהם יפרסמו במוקד 'דרך אמונה' שלוחה 3.

שלוחה 3 - שמיעת שמות האזנים

שלוחה 2 - הרשמה להשתתפות בהגרלה, בין השעות 20:00-22:00

שלוחה 1 - שמיעת כללי המיזם

לשמע היטב ולענות אמן

עודת נפלאה על ההקפדה לענות אמן אחר ברכות השחר הביא בעל ה'רוח אור' בספרו 'מקור חיים' (טו ב): "ראוי מנהג ודין ושישים אשר מקומם רחוק מן הישיבה, שהולכים ממקומם ומתקדמים אל המבדק בעת שאומר ברכות השחר כדי לשמע היטב ולענות אמן".

הדרך להיות צדיק

כתב האדמו"ר רבי אהרן מז"טומיר:

בזמננו הדרך העקרתית, שבאמצעותה יכול האדם להגיע לדרגת 'צדיק', היא בהקפדה על מכסת הדברים שבקדשה הנרמזים במלה 'צדיק', שהם: צ' אמונים, ד' קדשות, ו' קדישים, ק' ברכות. הנזהר בכך פותח שערי שמים, ותפלתו עולה למעלה, והמלאכים עושים ממנה כתר לקדוש ברוך הוא. "יש צדיקים גדולים שיש להם הכנות קדם התפלה על ידי יחודים וצורפי שמות, אבל אנשים כערפנו שאין אנו יודעים זאת - העקר הוא להזהר בכל יום במדת צדי"ק" (תולדות אהרן פר' שמיני).

להשלים את החסר

כשעלה רבי חיים בנימין ברוד, חותנו של המגיד רבי יעקב גלינסקי, מרוסקיה לארץ ישראל, בקש ראשית כל להשלים את החסר הגדול שצבר כתוצאה מאי עמידה במכסות הדברים שבקדשה שקבעו חכמים. ההחלטה על כך נפלה בלבו עוד בהיותו ברוסקיה ולשם כך הוא רשם לעצמו בפנקס מסדר את הימים שבהם לא הצליח לעמוד במכסות אלו, מחמת רדיפת הדת הנוראה שהתחוללה תחת השלטון הקומוניסטי באותם ימים.

מיד עם הגיעו לארץ נגש רבי חיים בנימין למלאכה; מדי יום ביומו הקפיד לשהות בבית הכנסת שעות רבות, עבר ממנו למנון, וכך זכה להשלים את כל האמונים, הקדישים והקדשות, שחסרים היו בחשבוננו (מאמרי חיים ס' ע).

שומרי אמונים

ב'ספר הצנאה' (ירושלים תשכ"ו, עמ' מח) מגלה האדמו"ר רבי אהרן ראטה מ'שומרי אמונים', את הסבה שבחר לקרא לקהלתו בשם 'שומרי אמונים', ואלו דבריו: "והנה ידוע לכם שקראתי חבורתנו על שם 'שומרי אמונים' והטעם על פי מה שכתוב (שע"ה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים', ואמרו רז"ל (שבת קי"ט ב): 'אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן'. כי תשעים אמונים מחיב כל בר ישראל לענות בכל יום ויום, ואז נכלל בבחינת צדיק ונקרא 'גוי צדיק'".

כבוד הרב יעקב מרמורשטיין שליט"א
ואתו כל חברי מערכת עלון 'וכל מאמינים',
השלוש והברכה,

ערב חתנותי חש אני חובה להביע את הוקרתי
והערצתי העמקה לפעלכם, באשר בזכותכם
במשך כל תקופת בחרותי קמתי לתפלה בזמן,
וכך קבלתי טעם בתפלה וחיית בעבודת ה'.

ראיתי בעלון של חג השבועות שהבאתם בשם
הראשונים שראשי התבות "אז מסיני נצטוו"
הם 'אמן', וחשבת להוסיף על כך, שלפני
מלים אלו אנו אומרים: "וגם האוהבים דבריה
גדלה בחרו". חשבת לאור דבריכם שהמלים
"האוהבים דבריה" רומזות גם ל'דבור' האמן; מי
שאוהב את האמן "גדלה בחרו" - בחר לעצמו
דבר גדול, שהרי כבר אמרו חז"ל (ברכות נג ב):
"גדול העונה אמן יותר מן המברך".

בכל מקרה ראויים הדברים להאמר עליכם,
שהרי אין "אוהבים דבריה" יותר ממכם, ואתם
אף מאהיבים דבריה בקרב כלנו, באמצעות
העלונים והפעילות הנפלאה. תחזקנה ידיכם.

בברכת כהנים באהבה,

החתן. י.מ. הפה"ר.

מודיעין עלית.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמשפרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

בנין הקלוז' בברודי

ה'מטה אפרים'

כ"ד במנחם אב תקפ"ח

רבי אפרים זלמן מרגליות נולד בי"ט
בכסלו תקכ"ב לאביו רבי מנחם מאניש
אב"ד דינוביץ, מהמשפחות המייחסות
בישראל. למד תורה אצל דודו הגדול

רבי אלכסנדר סנדר מרגליות אב"ד סטאנוב.

במשך תקופה קצרה כהן ברבנות העירה אוהנוב, אולם לאחר שהתעשר
בעסקי היהלומים, עזב את כתר הרבנות, ושב לחבש את ספסלי הקלוז'
המפורסם בברודי. שם השקיע עצמו בלמוד התורה יומם ולילה, כשתורה וגדלה
מתאחדים על שלחנו.

היה מגדולי ההוראה בדורו. גדולי דורו כבדוהו וחנו למוצא פיו. חבר ספרים
על כל חלקי התורה, אולם התפרסם ביחוד בספריו 'שערי אפרים' על דיני
קריאת התורה ו'מטה אפרים' על הלכות הימים הנוראים, אשר היו לספרי יסוד
בתחומם ויצאו במהדורות רבות.

נסתלק לגני מרומים בכ"ד במנחם אב תקפ"ח ומונתו כבוד בעיר ברודי.

גוזל את המצוות

"האומר קדיש והוא הדין שאר ברכות בלחש הרי
זה גזלן, כי הוא גוזל את המצוות שלא יוכלו לענות
אחריו אמן" ('מטה אפרים' דיני קדיש סעיף ג).

אמן אחר ברפת הגומל

יש נוהגים שלא לענות אמן אחר ברפת הגומל, לפי
שסוברים שאמירת: "מי שגמלה כל טוב הוא יגמלה
כל טוב סלה", יש בה אמות הברכה פענית אמן.
ואולם להלכה יש לענות אמן אחריה כאחר יתר
הברכות, ולאחר מכן לומר את גסח "מי שגמלה...".
זאת משום שבפענית אמן העונה מצטרף להודאת
המברך לה, ואלו אמירת "מי שגמלה..." היא ברכה
למברך עצמו ('שערי אפרים' שער ד סעיף ל;
'פתחי שערים' שם).